

การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
THE APPLICATION OF THE FOUR IDDHIPADA DHAMMAS TO
PROMOTE LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN
NONGSONGHONGWITTHAYA SCHOOL,
NONGSONGHONG DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE*

คำมะณี บริศรี, ปาณจิตร สุกุมารย์, นิรัช เรืองแสน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น

Khammanee Borisri, Panchit Sukuman, Niraj Ruangsarn

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

E-mail: borisri2522t@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางข้อเสนอแนะ การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้อง วิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 114 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการด้านการศึกษา มี การกระทำที่แสดงถึงความรู้สึกที่ต้องการเรียนการทำงานให้สำเร็จ มีความสนใจใฝ่รู้ พอใจใน สิ่งที่กระทำ มีความตั้งใจเรียนหรือให้หน้าที่หรืองานที่ตนได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความ เพียรพยายาม ด้านความประพฤติ มีพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานใดๆ ให้สำเร็จ ตรง กับเวลาที่กำหนด ได้แก่ ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา การเข้าชั้น เรียนตรงเวลา มีพฤติกรรมการกระทำที่แสดงถึงความรู้สึกที่ต้องการเรียนการทำงานให้สำเร็จ

*ได้รับบทความ: 22 มี.ค. 2563

แก้ไขบทความ: 5 พ.ค. 2563

ตอบรับตีพิมพ์: 24 มิ.ย. 2563

ลงโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ การกระทำที่แสดงถึง ความรู้สึกที่ได้ใช้ปัญญาในการพิจารณาใคร่ครวญ และการค้นหาและแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบ ครอบครัว มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อความมุ่งมั่นในการกระทำหรือการปฏิบัติต่อครอบครัวให้ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการกระทำที่แสดงถึง ความรู้สึกที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานด้วยความแน่วแน่ ความรับผิดชอบสนใจใฝ่รู้ พอใจในสิ่งที่กระทำ ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการกระทำที่แสดงถึงความรู้สึกที่ต้องการเรียนการทำงานให้สำเร็จความรับผิดชอบต่อโรงเรียนถึงการยึดมั่นในกฎเกณฑ์แสดงถึง ความรู้สึกที่ได้ใช้ปัญญาในการพิจารณาใคร่ครวญและการค้นหาและแก้ไขข้อบกพร่องในการทำงาน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อโรงเรียนถึงการยึดมั่นในกฎเกณฑ์การกระทำที่แสดงถึง ความรู้สึกที่มีความมุ่งมั่นในการทำงานด้วยความแน่วแน่

ข้อเสนอแนะด้านการศึกษา นำหลักการทำงานกับความสำเร็จมาปรับใช้ในการจัดการศึกษาให้สำเร็จจบหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้านความประพฤติ ควรนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียนโดยการให้ผู้เรียน มาปรับใช้ในเรื่องต่างๆ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ทางด้านครอบครัวสามารถนำหลักอิทธิบาท 4 มาปรับใช้เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆ ในด้านครอบครัว ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนครูใช้วิธี เหมาะสมกับเนื้อหาและพื้นฐานของนักเรียนเช่นวิธีการสอนแบบแก้ปัญหา วิธีการสอนแบบอิทธิบาท 4

คำสำคัญ : การเสริมสร้าง, อิทธิบาท 4, ทักษะการเรียนรู้

Abstract

The aims of this research were: to study the conditions and ways and suggestions for applying the principles of the four Iddhipada dhammas (path of accomplishment) to promote the learning skills of the students in Nongsonghongwitthaya school, Nongsonghong district, Khon Kaen province. This study was conducted by means of the quantitative research methodology. The samples in this study included 114 teachers and

educational personnel. The data collection was made by means of a questionnaire and an interview form.

The research results were as follows:

The analyzed results showed that the opinions on the learning management based on the four Iddhipada dhammas were statistically rated at a high level in overall perspective. In the aspect of education, there are the actions that show the feeling of wanting to study successfully, interest in learning, satisfaction with actions and intention to study or to fulfill assigned duties with diligence. In the aspect of behavior, there is behavior that shows any work to be completed on time, including completing the assigned duties as scheduled, attending class on time, behaviors that show the feeling of wanting to learn and to work successfully without discouraging when facing any obstacles, a feeling of using wisdom in contemplation, finding and fixing work defects. In terms of family responsibility, there is a responsible behavior for the commitment to act or treat the family, a responsible behavior that demonstrates a sense of commitment to work with determination, responsibility in curiosity and satisfaction with actions. In the aspect of school responsibility, there is a responsible behavior that demonstrates the feeling of wanting to study successfully, the responsibility for the school to adhere to the rules that shows a feeling of using wisdom in contemplation, finding and fixing work defects, a responsible behavior to the school regarding adherence to the rules, a sense of commitment to work with determination.

Educational suggestions are that there should be application of working principles and success in education to complete the curriculum according to the specified criteria; in the aspect of behavior, the principles of the four Iddhipada should be used to control the behavior of the learners by allowing the learners to apply in various matters; in the aspect of family responsibility, the four Iddhipada can be adapted to create responsibility for things in the

family. In the aspect of school responsibility, the teaching and learning management using the suitable method with the content and basis of students, such as problem solving teaching methods and the four Iddhipada teaching methods should be used.

Keywords: promotion, the four Iddhipada, learning skills

บทนำ

การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักเรียนทุกคนจะประสบความสำเร็จในการเรียนจะต้องมีการเสริมสร้างทักษะตนเป็นสำคัญ เพราะนักเรียนที่มีการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ย่อมทำทุกอย่างตามเป้าหมายได้สำเร็จ เกิดความก้าวหน้าในการเรียนรวมถึงการได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น แต่ถ้าขาดการเสริมสร้างทักษะแล้วจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้และขาดความเชื่อถือจากคนอื่น จึงนับว่าการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้มีความสำคัญและควรปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนทุกคนจากการเรียน พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ธรรมที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จได้นั้น คือหลักธรรมอิทธิบาท 4 พระไตรปิฎก ได้อธิบายถึงอิทธิบาท 4 ไว้ว่าเป็นหลักคุณธรรมเครื่องให้บรรลุถึงความสำเร็จ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อิทธิบาท 4 ธรรมะนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ภิกษุธรรมวินัยนี้ 1. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วย ฉันทสมาธิปธานสังขาร 2. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วย วิริยสมาธิปธานสังขาร 3. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วย จิตตปธานสังขาร 4. เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วย วิมังสาปธานสังขาร ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงเจริญอิทธิบาท 4 ประการ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อกำหนดสิ้นไป เพื่อละอุทัมภาคิยสังโยชน์ 5 ประการแล (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, ส.ม. (ไทย) 19/898/427)

อิทธิบาท อันได้แก่ 1. ฉันทะ คือความพอใจ ได้แก่ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไป 2. วิริยะ หมายถึง ความเพียร คือความขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อุตุนเอาธุระ ไม่ท้อถอย 3. จิตตะ หมายถึง ความคิดได้แก่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้น ด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป 4. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง หรือทบทวน ได้แก่ หมั่นใช้สติปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการ

วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538: 186-187)

นอกจากนี้ การเสริมสร้างทักษะ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน ทุกคน เพราะการที่เด็กและเยาวชนจะประสบปัญหาในการเรียนนั้นจะต้องมีการเสริมสร้างทักษะต่อหน้าที่ การเรียนของตนเป็นสำคัญ เพราะคนที่มีการเสริมสร้างทักษะ ย่อมแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา พร้อมกันนั้นยังก่อให้เกิดความก้าวหน้าในประเพณีกรรมรวมถึง การได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นอีกด้วย แต่ถ้าขาดการเสริมสร้างทักษะแล้วจะไม่สามารถ แก้ไขปัญหาได้ทันเวลา และยังขาดความเชื่อถือจากคนอื่นด้วย จึงกล่าวได้ว่าการเสริมสร้าง ทักษะการเรียนมีความสำคัญและควรปลูกฝังให้มีในตัวเด็กทุกคนความรับผิดชอบทางการ เรียนเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลที่มีสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้เด็ก เพื่อให้เป็น นักเรียนที่ดีและพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าคนดีและคนเก่ง ซึ่งเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพสูงที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคงได้ต้องการกฎหมาย ทำหน้าที่ ด้วยความรับผิดชอบสูงดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปลูกฝัง และพัฒนาให้นักเรียนมี ความรับผิดชอบในการเรียนให้มากที่สุดเพื่อประสบความสำเร็จในการเรียนอาชีพการงานใน อนาคตต่อไป

จากคตินิพนธ์ที่ว่า “สิกขา วิรุฬหิ สมฺปตฺตา” (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2562) แปลความได้ว่า การศึกษาเล่าเรียนคือความเจริญงอกงาม (Education is Growth) หรือ การศึกษาเล่าเรียนช่วยเสริมสร้างความเจริญในทุกด้านของมนุษย์ ความรับผิดชอบของ นักเรียนเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงการทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วย ตนเอง ตรงต่อเวลา ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ของสิ่ง คมที่ตนเองสังกัดอยู่ และปฏิบัติงานโดยไม่ย่อ ท้อต่ออุปสรรค สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดองค์ประกอบเสริมสร้างทักษะของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็น 4 องค์ประกอบได้แก่ 1. การศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ สำเร็จหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนด้วยความตั้งใจเพื่อให้หน้าที่หรือการเรียนที่ตน ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเพียรพยายาม 2. การประพฤติ หมายถึง พฤติกรรมที่ แสดงถึงการปฏิบัติงานใดๆ ให้สำเร็จ ตรงกับเวลาที่กำหนด ได้แก่ ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเสร็จตามกำหนดเวลา การเข้าชั้นเรียนตรงเวลา 3. ด้านครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ได้แก่ ปฏิบัติตามข้อตกลงของครอบครัว เชื่อฟัง บิดามารดา และความรักของคนในครอบครัว 4. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง

พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นในการกระทำหรือการปฏิบัติงานใดๆ สำเร็จ ได้แก่ ทำงานโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายสำเร็จด้วยตนเองโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคโรงเรียนหนองสองห้องวิทยาเป็นโรงเรียนระดับอำเภอ ประเภทสหศึกษา ซึ่งกรมสามัญศึกษาอนุมัติเปิดทำการอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2515 และให้ชื่อว่า “โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา” เปิดทำการสอนเป็นทางการเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2515 โดยได้รับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ.1) จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 45 คน ได้อาศัยอาคารเรียนโรงเรียนชุมชนหนองสองห้องเป็นที่เรียนชั่วคราว มีครูประจำการ 1 คน มีนายเจริญศักดิ์ จิตผดุงวิทย์ รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ เป็นผู้บริหารคนแรก ในปีการศึกษาต่อมา ประชาชนชาวอำเภอหนองสองห้องได้ร่วมกันสร้างอาคารเรียนชั่วคราวให้ 1 หลัง โรงเรียนทำการสอนในที่ตั้งของโรงเรียน เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2517 ซึ่งได้รับการบริจาคจากประชาชนอำเภอหนองสองห้องบริจาคที่ดินและทรัพย์สินเพื่อซื้อที่ดิน และยังได้รับการอนุเคราะห์จากอำเภอหนองสองห้องทำการปรับพื้นที่ให้ ที่ดินรวมทั้งสิ้น 175 ไร่ 3 งาน 92 ตารางวา โรงเรียนได้รับการพัฒนาตามแนวคิดของโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน ได้ผ่านการตรวจเยี่ยมประเมินและรับรองเป็นต้นแบบโรงเรียนในฝัน ตามโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียน ในฝันเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2549 (โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น, 2562)

นับตั้งแต่ได้รับอนุมัติจัดตั้งโรงเรียนมีนักเรียนจบการศึกษา และเข้าเรียนต่อในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงเป็นอันมาก ส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการศึกษา คือ การเสริมสร้างทักษะต่อหน้าที่ในการศึกษา มีความขยันหมั่นเพียร ตั้งอกตั้งใจพิจารณา ทบทวนความรู้ที่ได้ศึกษามาจนทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ด้วยว่านักเรียนในอดีตมีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหน้าที่ของนักเรียนอยู่เป็นประจำ แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันมีนักเรียนส่วนหนึ่งมี ผลของการสอบในรายวิชาต่างๆ นักเรียนยังมีคะแนนต่ำขาดความรับผิดชอบในหลายๆ ด้าน เช่น การเข้าเรียนไม่ตรงเวลา การไม่นำอุปกรณ์มาเรียนตามที่ได้รับมอบหมาย และชอบพูดคุยกันในขณะที่ครูสอน การไม่ติดตามงาน และแก้ไขงานให้ถูกต้องจึงทำให้การเรียนการสอนในด้านต่างๆ มีความเข้าใจล่าช้าลง ไม่ใส่ใจการศึกษาความพยายามน้อยลง จิตใจไม่ฝักใฝ่ในการศึกษา และไม่พิจารณาการศึกษาของตนเอง ต้องสอบซ่อมเรียนเสริม เพื่อให้ผ่านการทดสอบตามหลักเกณฑ์ ที่ทางด้านการศึกษาได้ตั้งไว้ และทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเอง คือเรียนไม่บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเอาไว้ และยังเป็นปัญหาในครอบครัวอีกด้วย จึงควรปลูกฝัง และสนับสนุนให้นักเรียนมีความ

รับผิดชอบสูงขึ้น และให้รู้จักความรับผิดชอบในสิ่งที่ตัวเองได้กระทำให้สำเร็จตามที่ตัวเองมุ่งหวัง

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งอาศัยอยู่ในเขตอำเภอหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น จึงสนใจที่จะศึกษา การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นแนวทางการเสริมสร้างทักษะของนักเรียน ให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น และให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักธรรมอิทธิบาท 4

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะในการใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 114 คน ในปีการศึกษา 2562 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบ่งชั้น Startified Random Sampling และเทียบสัดส่วนจากประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยการสุ่มตัวอย่าง (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 คน ได้มาแบบเจาะจง

ผลการวิจัย

1. สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถาม การวิจัยเรื่องการใช้หลักอริยบท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ ชาย จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 22.80 เพศหญิง จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 77.20 จำแนกตามวุฒิการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 ปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 ตามลำดับ

2. จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยบท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการศึกษานำหลักการทำงานกับความสำเร็จมาปรับใช้ในด้านการศึกษาให้สำเร็จจบหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนต้องหาวิธีการที่จะทำให้เด็กมีความพอใจที่อยากเรียนเมื่อเด็กชอบเด็กอยากเรียนเด็กก็จะตั้งใจเรียนตั้งใจทำงาน คืออาจจะนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาเสริมมาสอนเช่นกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ความไม่ทอดทิ้งเวลา เรียนรู้จากการกระทำและประสบการณ์ชีวิต และด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน เป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่งความรู้สึกรับผิดชอบเป็นลักษณะนิสัย และทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบเคารพสิทธิของผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตนเอง การที่บุคคลมีลักษณะความรับผิดชอบจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณธรรมสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาสภาพข้อมูลของการใช้หลักอริยบท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพัชร์ แนมบัว (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอริยบท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ฉันทะ ความพร้อมที่จะกระทำงาน วิริยะ การลงมือทำตามแผนงาน จิตตะ การเอาใจใส่ กวดขันในงาน และวิมังสา การติดตามประเมินผลงาน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญมี บุญเอี่ยม (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการนำอริย

บาท 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานการควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยจำกัด” พบว่า พนักงานศูนย์ การควบคุมการบินภูเก็ต บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด มีระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานโดยภาพรวมและองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และพนักงานที่มีประวัติการการ ผ่านการฝึกอบรมต่างกัน มีระดับการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานโดยภาพรวมและ องค์ประกอบไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่า พนักงานมีการนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยมีการนำไปใช้ในระดัมน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน ที่ทำนอกจากนี้การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ยังขึ้นอยู่กับการแรงจูงใจภายนอกอีกด้วย เช่น เงินเดือนสวัสดิการ เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทลียา แสนนางชน (2549) เรื่อง “ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.017

2. ข้อเสนอแนะแนวทางของการใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา อำเภอนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ครูผู้สอนควรเพิ่มเติมด้านสื่อการเรียนการสอน เกี่ยวกับหลักธรรมด้านต่างๆ ที่ทันสมัย ทันต่อโลกยุคใหม่ เหมาะสมกับความรู้และวัยของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้นและหลากหลาย ใช้ปัญญาในการพิจารณาใคร่ครวญและแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของแคทลียา แสนนางชน (2549) เรื่อง “ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวง เขตทุ่งครุ กรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความรับผิดชอบด้านการงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรับ ผิดชอบในการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในสังกัดอื่นๆ และใช้หลักธรรมอื่นๆ ด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนในสังกัดและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนในสังกัด สพม. สพฐ. และเอกชน ด้วย

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้ตามหลักอริยบท 4 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการศึกษานำหลักการทำงานกับความสำเร็จมาปรับใช้ในการศึกษาให้สำเร็จจบหลักสูตรตามเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนต้องหาวิธีการที่จะทำให้เด็กมีความพอใจที่อยากเรียน เมื่อเด็กชอบเด็กอยากเรียนเด็กก็จะตั้งใจเรียนตั้งใจทำงาน คืออาจจะนำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาเสริมมาสอนเช่นกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี ความไม่ทอดทิ้งเวลาเรียนรู้จากการกระทำและประสบการณ์ชีวิต และด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียนเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญอย่างหนึ่งความรู้ที่รับรู้สืบทอดเป็นลักษณะนิสัยและทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นเครื่องผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบเคารพสิทธิของผู้อื่นทำตามหน้าที่ของตนเอง การที่บุคคลมีลักษณะความรับผิดชอบต่อจะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่นสงบสุข นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อยังเป็นคุณธรรมสำคัญในการพัฒนาประเทศได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

แคทลียา แสนนางชน. (2549). ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบต่อการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาหลวงเขตทุ่งครุกรุงเทพมหานคร. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา จังหวัดขอนแก่น. (2562). *ข้อมูลโรงเรียน*. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2562. จาก <http://www.watbangtoei.ac.th>.

ณัฐพัชร แนนบัว. (2556). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์*. พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญมี บุญเยี่ยม. (2544). *ศึกษาการนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการทำงานของพนักงานการควบคุมการบินภูเก็ต บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทยจำกัด*. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยทักษิณ.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: คู่แข่งธุรกิจ. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2562). *คดีพจน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2562. จาก <http://www.swu.ac.th/history.php>.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.